

Lausunto

12.09.2023

Asia: VN/23414/2023

Luonnos hallituksen esitykseksi laiksi hyvinvointialueiden rahoituksesta annetun lain muuttamisesta (siirtymätasausten tietojen oikaisu ja laskuvirheen korjaamispykälä)

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Lausunto valtiovarainministeriölle koskien luonnosta hallituksen esitykseksi laiksi hyvinvointialueiden rahoituksesta annetun lain muuttamisesta (siirtymätasausten tietojen oikaisu ja laskuvirheen korjaamispykälä)

Toimialajohtaja antaa valtiovarainministeriölle hallituksen esitysluonnoksesta laiksi hyvinvointialueiden rahoituksesta annetun lain muuttamisesta seuraavan lausunnon:

Yleistä hallituksen esityksestä ja sen tavoitteista

Helsinki pitää tärkeänä, että hyvinvointialueiden rahoituksen laskelmat ovat mahdollisimman oikeellisia ja kannattaa muutoksia, jotka vahvistavat oikeellisuutta. On tärkeää, että laskelmat ovat oikein sekä kunnan että hyvinvointialueen näkökulmasta. Helsinki on aiemmissa lausunnoissaan tuonut esille, että kuntien välisiä eroja tilastoinnissa tulisi selvittää ja tilastoinnin läpinäkyvyyttä parantaa. Helsinki pitää kannatettavana, että siirtymätasausten tarkistamisen yhteydessä vuonna 2023 oikaistaisiin sellaiset kuntien vuoden 2021 ja 2022 tilinpäätöstiedot, jotka muutoin merkittävästi vääristäisivät siirtymätasausten perusteena olevia kuntien toteutuneita sosiaali- ja terveydenhuollon ja pelastustoimen kustannuksia. Helsinki myös kannattaa hallituksen esitystä uudesta laskuvirheen korjaamissäännöksestä, jolla pyritään osaltaan varmistamaan, että hyvinvointialueiden rahoitus toteutuu oikean määräisenä ja perustuen oikeisiin tietoihin, ja että havaitut virheet on mahdollista korjata viipymättä.

Hallituksen esitysluonnoksessa merkittävästi vääristävinä erinä pidettäisiin asetuksessa säädettyjä kuntien tilinpäätöksissä olevia kertaluontoisia tai takautuvia eriä, jotka ovat suuruudeltaan vähintään noin 50 euroa kunnan tai hyvinvointialueen asukasta kohden laskettuna. Helsinki ei pidä em. kynnysarvon asettamista tasapuolisena, ja tässä noudatetaan eri periaatetta kuin esimerkiksi palkkaharmonisaatiokustannuksissa. Olisi linjakasta noudattaa yhdenmukaisia periaatteita; Helsingin näkemyksen mukaan kaikki laskelmia vääristävät erät tulisi poistaa siirtolaskelmista ja käydä erien osalta huolella läpi tilinpäätökset vuosilta 2021 ja 2022. Joka tapauksessa raja tulisi asettaa 50 euroa huomattavasti alhaisemmaksi.

Helsinki pitää valitettavana, että lakimuutosten valmistelu on toteutettu hyvin myöhäisessä vaiheessa eikä haastetta ole tunnistettu ennen sote-uudistuksen voimaantuloa. Kunnat ovat tehneet kirjaukset kirjanpidollisesti oikein, mikä osoittaa, että uudistuksen valmistelussa ei ole ymmärretty tilastoitujen kustannusten kokonaisuutta ja niiden vaikutusta laskelmiin.

Ennakoimattomat rahoitusmuutokset vaikeuttavat suunnitelmallista talouden valmistelua hyvinvointialueilla. Mahdollisia tilastointieroja on alueiden toimesta pidetty esillä pitkin valmistelua, joten olisi ollut toivottavaa, että niihin olisi reagoitu varhaisemmassa vaiheessa.

Esittelijän perustelut

Valtiovarainministeriö pyytää kaupungin lausuntoa luonnoksesta hallituksen esitykseksi laiksi hyvinvointialueiden rahoituksesta annetun lain muuttamisesta siten että muutetaan hyvinvointialueiden rahoituksesta annetun lain (617/2021) 35 §:n 6 momentti, sellaisena kuin se on laissa 292/2023, ja lisätään lakiin uusi 26 a §. Ehdotetut muutokset koskevat kuntien kustannustietojen oikaisua siirtymätasausten tarkistamisen yhteydessä sekä uutta pykälää laskuvirheen korjaamisesta. Lausunto on pyydetty 18.9.2023 klo 16:15 mennessä lausuntopalveluun.

Hyvinvointialuekohtaisten siirtymätasausten perusteena olevat kuntien toteutuneet sosiaali- ja pelastustoimen kustannukset määräytyvät kuntien vuoden 2021 ja 2022 tilinpäätöstietojen perusteella. Toteutuneita kustannuksia merkittävästi vääristävät tiedot ehdotetaan oikaistavaksi siirtymätasausten tarkistuksen yhteydessä vuonna 2023. Oikaisu koskisi sellaisia luonteeltaan kertaluonteisia tai takautuvia eriä, joiden vuoksi kuntien raportoimat tiedot eivät kaikilta osin vastaa palvelujen järjestämisestä yhden vuoden aikana aiheutuvia nettokustannuksia. Ehdotus vastaisi sisällöllisesti kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta annetun lain ja hyvinvointialueiden

rahoituksesta annetun lain nojalla valtioneuvoston asetuksilla annettua sääntelyä rahoituksen siirtolaskelmien tietojen oikaisusta, joka tuli voimaan 30.6.2023. Siirtymätasausten osalta tietojen oikaisu edellyttää rahoituslain 35 §:n 6 momentin täydentämistä.

Lisäksi lakiin ehdotetaan lisättäväksi uusi pykälä laskuvirheen korjaamisesta (26 a §). Valtiovarainministeriö voisi itse tai hakemuksen perusteella korjata rahoituslain mukaisissa päätöksissä ja päätösten perusteena olevissa tiedoissa olevan laskuvirheen. Tarkoituksena on, että selvät virheet voitaisiin korjata viipymättä ja erilaiset soveltamistilanteet huomioon ottaen kattavasti. Laskuvirheen korjaamisen edellytykset poikkeaisivat hallintolaissa säädetyistä asia- ja kirjoitusvirheen korjaamista koskevistä edellytyksistä, mutta menettelyyn sovellettaisiin hallintolain sääntelyä.

Lausunto on valmisteltu kaupunginkanslian sekä sosiaali-, terveys- ja pelastustoimialan yhteistyönä.

Kahila Maria
Helsingin sosiaali-, terveys- ja pelastustoimiala